

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фінансів
Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

Навчально-методичні матеріали з дисципліни
«Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини»
для студентів заочної форми навчання
спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»

м. Тернопіль – ТНЕУ
2018 р.

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини: навчально-методичні матеріали / О.В. Петрушка. – Тернопіль: Вектор, 2018. – 24 с.

Навчально-методичні матеріали з дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» дають змогу використовувати набуті знання щодо теоретико-практичних принципів ведення валютно-фінансових операцій, ефективності залучення іноземних інвестицій, питань регулювання валютно-фінансових та кредитних відносин, платіжного балансу, становлення та функціонування вітчизняного валютного ринку. Матеріали розроблені на основі опрацювання значної кількості теоретичних праць вітчизняних та зарубіжних науковців стосовно необхідності реалізації ефективних напрямів розвитку системи міжнародних фінансів, що сприятиме вирішенню актуальних проблем світового ринку загалом, а також засобом для перевірки знань студентів.

Укладач: к.е.н., старший викладач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Петрушка Олена Володимирівна

Відповідальна за випуск: завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія, д.е.н., професор О. П. Кириленко

Рецензенти:

Кізіма Тетяна Олексіївна	–	доктор економічних наук, професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ТНЕУ
Зарицька Наталія Остапівна	–	заступник начальника управління міжнародного співробітництва та фандрайзingu Тернопільської обласної державної адміністрації

Рекомендовано на засіданні кафедри
(Протокол № 10 від «13» березня 2018 р.)
Схвалено науково-методичною комісією з фінансів,
банківської справи та страхування
(Протокол № 4 від «26» березня 2018 р.)
Схвалено науково-методичною радою факультету
(Протокол № 11 від «10» квітня 2018 р.)

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичний план дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини».....	6
Предмет, мета і завдання дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини».....	7
Програма дисципліни	7
Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	11
Критерії оцінювання знань студентів.....	18
Перелік питань, які виносяться для складання заліку.....	20
Список рекомендованої літератури.....	22

ВСТУП

«Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» є дисципліною для підготовки спеціалістів за галуззю знань 0305 «Економіка і підприємництво» спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит». Вивчення дисципліни ґрунтується на засвоєнні та поглибленні знань блоку економічних та профільюючих дисциплін базової фінансової освіти «Фінанси», «Фінанси зовнішньоекономічної діяльності», «Фінансова логістика» та ін.

Перехід України до ринкових умов господарювання створює широкі можливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, фінансово-господарської самостійності підприємств, об'єднань, тощо, участі країни у міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносинах.

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини є основною складовою міжнародних економічних відносин. Вони мають три головні виміри і проявляються у трьох головних площинах. З одного боку, вони являють собою певну теоретичну систему, сукупність принципів і форм міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. З іншого боку, валютно-кредитні та фінансові інструменти є важливими засобами здійснення економічної політики, її координації у міжнародному масштабі. З цими обставинами пов'язана актуальність і практична значимість вивчення міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

Дисципліна **«Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини»** посідає важливе місце серед навчальних предметів, які формують фахівця фінансового профілю. Потреба у кваліфікованих фахівцях у сфері міжнародних фінансів є очевидною як на макро, так і на макрорівні.

Беручи до уваги те, що програмою передбачено обмежену кількість лекцій та практичних занять, значна увага приділяється самостійній роботі студентів. Це вимагає активної роботи студентів над опрацюванням спеціальної навчально-методичної літератури і наукових праць.

Метою самостійної роботи є послідовне формування у студентів знань, необхідних для розуміння сутності та закономірностей у сфері міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, що складаються в сфері зовнішньої економічної діяльності та використання основних валютно-фінансових та кредитних інструментів в розподілі і перерозподілі фінансових ресурсів в сфері світового господарства, а також розвиток індивідуальних здібностей студентів, їхніх умінь виявляти та досліджувати нез'ясовані питання.

Призначення розроблених навчально-методичних матеріалів полягає в тому, щоб допомогти студентам засвоїти дисципліну **«Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини»**, сприяти оволодінню теоретичного матеріалу і підготовці до практичних занять, а також полегшити виконання індивідуальної самостійної роботи.

Для забезпечення досягнення мети дисципліни, в навчально-методичних матеріалах передбачено вивчення наступних **основних питань**:

- ✓ Сутність і необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.
- ✓ Світова валютна система як форма організації міжнародних валютних відносин.
- ✓ Організаційні засади світового фінансового ринку.
- ✓ Міжнародний валютний ринок та валютні операції.
- ✓ Міжнародний ринок похідних фінансових інструментів (деривативів).
- ✓ Міжнародний фондовий ринок та ринок дорогоцінних металів.
- ✓ Міжнародні кредитні відносини.
- ✓ Баланси міжнародних розрахунків
- ✓ Види та менеджмент валютних і кредитних ризиків, а також способи їх страхування.

Структура навчально-методичних матеріалів спрямована на те, щоб максимально сприяти засвоєнню дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини». Основними складовими збірника є:

- ✓ тематичний план дисципліни;
- ✓ предмет, мета і завдання дисципліни;
- ✓ програма дисципліни;
- ✓ методичні вказівки до проведення практичних занять;
- ✓ завдання для самостійної роботи;
- ✓ критерії оцінювання знань студентів;
- ✓ перелік питань, що виносяться на залік;
- ✓ список рекомендованої літератури.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ»

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовний модуль 1. Теоретико-концептуальні основи міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, організаційно-інституційні засади та практика функціонування світового фінансового ринку				
Тема 1. Сутність і необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин	2	0,5	10	-
Тема 2. Світова валютна система як форма організації міжнародних валютних відносин	2	0,5	10	-
Тема 3. Організаційні засади світового фінансового ринку	1	0,5	8	-
Тема 4. Міжнародний валютний ринок та валютні операції	1	0,5	8	-
Тема 5. Міжнародний ринок похідних фінансових інструментів (деривативів)	1	0,5	8	-
Тема 6. Міжнародний фондовий ринок та ринок дорогоцінних металів	1	0,25	8	-
Змістовний модуль 2. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та баланс міжнародних розрахунків. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків				
Тема 7. Міжнародні кредитні відносини	2	0,5	8	-
Тема 8. Баланси міжнародних розрахунків	1	0,5	8	-
Тема 9. Види та менеджмент валютних і кредитних ризиків. Способи їх страхування	1	0,25	6	-
Разом	12	4	74	-

ПРЕДМЕТ, МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ»

Предмет: економічні відносини між окремими країнами, регіональними об'єднаннями, окремими підприємствами і корпораціями, що виникають в процесі формування, розподілу та використання міжнародних фінансів.

Мета: ґрунтовне дослідження сутності та закономірностей у сфері міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин, використання основних валютно-фінансових та кредитних інструментів у розподілі і перерозподілі фінансових ресурсів при прийнятті рішень в сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Завдання: вироблення у студентів практичних навиків в оволодінні дисципліною «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» для прийняття відповідних управлінських рішень.

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» як навчальна дисципліна, її значення та місце у навчальному процесі, роль у формуванні професійних навиків фахівців.

Зв'язок дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» з іншими теоретичними та практичними дисциплінами.

Предмет, мета та завдання дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини».

Склад, структура, логічна послідовність викладання дисципліни. Організація вивчення та контролю за якістю освоєння навчального матеріалу.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ»

Змістовний модуль 1. Теоретико-концептуальні основи міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, організаційно-інституційні засади та практика функціонування світового фінансового ринку.

Тема 1. Сутність і необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини як складова міжнародних економічних відносин, їх сутність та місце у світогосподарських зв'язках. Передумови виникнення, принципи розвитку та необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. Фактори та тенденції,

що впливають на розвиток міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. Система грошових відносин, що формує міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини.

Ефективність функціонування міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. Принципи та форми реалізації валютної політики. Роль держави у міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносинах.

Література: основна - 3, 7, 8, 12, 16, 19, 20; додаткова – 3,26.

Тема 2. Світова валютна система як форма організації міжнародних валютних відносин

Світова валютно-фінансова система як форма організації міжнародних валютно-фінансових відносин. Поняття валютних відносин та валютної системи.

Види валютних систем та їх елементи. Валюта та валютні цінності. Класифікація валют. Валютний курс та його види. Чинники, що впливають на валютний курс. Класифікація режимів валютного курсу.

Валютна інтеграція і оптимальні валютні зони. Валютна зона, її сутність та критерії оптимальності. Політичні та інституційні аспекти оптимальності валютної зони. Переваги і недоліки участі у валютній зоні. Глобальна перспектива валютної інтеграції.

Еволюція світової валютної системи. Паризька валютна система. Генуезька валютна система. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Європейська валютна система.

Роль іноземної валюти в національній економіці. Поняття та проблеми офіційної доларизації. Джерела доларизації фінансової системи. Поняття та моделі валютного заміщення. Політика валютного курсу, фінансова доларизація і стратегії боротьби з нею.

Література: основна - 6, 8, 19; додаткова – 4, 8,19.

Тема 3. Організаційні засади світового фінансового ринку

Міжнародні потоки світових фінансових ресурсів. Світові фінансові центри, їх характеристика та формування на сучасному етапі. Світові фінансові центри промислово розвинутих країн та країн, що розвиваються. Фінансові посередники. Роль і мета фінансових посередників. Фінансове посередництво в Україні.

Література: основна - 6, 7, 9, 21; додаткова – 7,12,15,19,36.

Тема 4. Міжнародний валютний ринок та валютні операції

Валютні ринки, їх типи та особливості на сучасному етапі. Валютний ринок, учасники валютного ринку, функції валютного ринку, валютні операції.

Валютна біржа. Валютна позиція банку, її типи та оцінка. Способи платежу на валютному ринку. Види валютних операцій. Ринок «спот і форвард». Валютні операції «своп, аутрайт». Ринок опціонних та ф'ючерських операцій.

Форексні валютні ринки, ринки євровалют, зовнішні ринки деривативів, термінові валютні ринки. Валютні опціони та валютний арбітраж. Моделі валютного ринку. Попит та пропозиція іноземної валюти.

Література: основна – 10,11,13; додаткова – 9,15,26,35.

Тема 5. Міжнародний ринок похідних фінансових інструментів (деривативів)

Міжнародний ринок похідних цінних паперів в системі світового фінансового ринку. Похідні фінансові інструменти: сутність та класифікація.

Міжнародний ринок ф'ючерсів. Ф'ючерсна біржа. Типові умови ф'ючерських контрактів.

Міжнародні угоди з опціонами. Сутність та класифікація опціонів. Особливості та організаційні засади укладання угод з опціонами.

Свопові угоди на міжнародному ринку похідних цінних паперів. Процентні та валютні свопи. Особливості та організаційні засади укладання снопових угод.

Синтетичні похідні цінні папери. Структуровані облігації (облігації з плаваючою ставкою, «зворотні» з плаваючою ставкою і т.д.).

Література: основна -5,7,12,14,16; додаткова – 2,25,26,29,33.

Тема 6. Міжнародний фондовий ринок та ринок дорогоцінних металів

Поняття і структурні сегменти міжнародного фондового ринку. Валютна структура міжнародного ринку цінних паперів.

Міжнародні ринки облігацій. Поняття міжнародних облігацій. Учасники міжнародного ринку облігацій. Оцінка кредитного ризику і рейтинг на міжнародному ринку облігацій. Ринки іноземних облігацій. Ринки єврооблігацій. Ринки глобальних облігацій. Програми боргового фінансування.

Міжнародний ринок акцій. Поняття міжнародних акцій. Еволюція міжнародного ринку акцій. Іноземні акції та євро акції. Фактори розвитку ринку іноземних акцій. Індикатори розвитку міжнародного ринку акцій. Міжнародні (світові) індекси акцій.

Дорогоцінні метали. Функції золота як світових грошей. Ринки золота: їх класифікація, особливості функціонування. Види операцій із золотом. Міжнародні фінансові установи на ринку дорогоцінних металів. Ринок дорогоцінних та банківських металів в Україні.

Література: основна - 6, 7, 9, 21; додаткова – 7,12,15,19,31,36.

Змістовий модуль 2. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та баланс міжнародних розрахунків. Страхування міжнародних фінансово-кредитних ризиків.

Тема 7. Міжнародні кредитні відносини

Економічний зміст та функції міжнародного кредиту. Форми міжнародного кредиту.

Міжнародний ринок банківських кредитів та його основні учасники. Організаційні засади міжнародного банківського кредиту. Основні різновиди міжнародних банківських кредитів. Валютно-фінансові і платіжні умови міжнародного кредиту.

Ризики в міжнародному банківському кредитуванні. Методи мінімізації ризиків при міжнародному кредитуванні.

Література: основна - 2, 3, 6, 7, 19; додаткова – 1,3,6,12,28,36,

Тема 8. Баланси міжнародних розрахунків

Поняття та макроекономічна роль платіжного балансу. Історичні та методологічні аспекти систематизації й обліку міжнародних операцій в платіжному балансі. Концепція резидентності.

Призначення і структура платіжного балансу. Зміст основних рахунків платіжного балансу. Рахунок поточних операцій. Рахунок операцій з капіталом та фінансовими інструментами. Класифікація статей платіжного балансу. Принципи організації обліку міжнародних операцій. Основні правила запису операцій у платіжному балансі.

Методика розрахунку загального сальдо платіжного балансу. Чинники, які впливають на стан платіжного балансу. Поняття рівноваги платіжного балансу. Фінансування сальдо платіжного балансу. Регулювання платіжного балансу.

Література: основна - 5, 8, 10; додаткова – 14,21,26.

Тема 9. Види та менеджмент валютних і кредитних ризиків.

Способи їх страхування

Суть валютних та кредитних ризиків. Система захисних застережень. Сучасні методи страхування валютного ризику. Валютні опціони. Хеджування. Методи страхування кредитного ризику. Базові методи трансляції валютної звітності та менеджмент облікового ризику. Альтернативні методи облікової трансляції. Управління валютним трансляційним ризиком. Валютний операційний ризик та управління ним. Валютний контрактний ризик. Управління операційним валютним ризиком. Валютно-конкурентний ризик та його менеджмент. Ідентифікація валютно-конкурентного ризику. Менеджмент валютно-конкурентного ризику.

Література: основна -5,7,10,13,18; додаткова – 17,32,35 .

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Основними завданнями проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» є забезпечення засвоєння теоретичного матеріалу через обговорення питань теми, що виносяться на практичне заняття, тестування, а також набуття студентами навичок застосування на практиці теоретичних і практичних засад функціонування міжнародних фінансів.

При проведенні практичних занять реалізуються такі форми навчального процесу:

- усне опитування студентів відповідно до тематики практичного заняття;
- усне опитування студентів з проблем, які виносяться на обговорення і мають дискусійний творчий характер;
- виконання практичних задач;
- письмовий контроль знань студентів.

У процесі самостійного вивчення матеріалу та при підготовці до практичних занять студенти мають засвоїти матеріал відповідно до тем типової програми з дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини».

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: Сутність і необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин. Світова валютна система як форма організації міжнародних валютних відносин.

Мета: висвітлити теоретичні засади міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, з'ясувати їх роль у міжнародній економіці. Ознайомитись із змістом та видами валютних систем, еволюцією, елементами світової валютної системи, інструментарієм державного регулювання валютних відносин.

План

1. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини як складова міжнародних економічних відносин.
2. Економічна сутність і характеристика системи міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.
3. Міжнародні валютно-фінансові потоки як зовнішня форма прояву міжнародних фінансових відносин.

4. Сутність та класифікація валютних систем
5. Світова валютна система та етапи її еволюції.
6. Європейська валютна система. Валютний союз країн Європи.
7. Поняття валюти, її призначення і сфера використання.
8. Курс валюти та фактори, що впливають на формування курсової динаміки.
9. Державне регулювання валютних відносин.

Питання для обговорення:

1. Перелічіть основні передумови виникнення, принципи розвитку та необхідність міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.
2. Назвіть фактори, що впливають на розвиток міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.
3. Які принципи та форми реалізації валютної політики Вам відомі?
4. Дайте характеристику поняттям «валютні відносин» та «валютна система».
5. Дайте характеристику валютних систем та їх основних елементів.
6. Що таке валюта та валютні цінності? Яка існує класифікація валют?
7. Назвіть основні етапи еволюції світової валютної системи.
8. Дайте коротку порівняльну характеристику Паризької валютної системи, Генуезької валютної системи, Бреттон-Вудської валютної системи, Ямайської валютної системи, Європейської валютної системи.
9. В чому полягає суть політики валютного курсу? Що таке фінансова доларизація?
10. Дайте оцінку ролі держави у регулюванні валютних відносин.

Практичні завдання

Задача №1.

Визначити курси валют:

- а) GBP/UAH bid ? / offer ?
GBP/USD (див. таблицю);
USD/UAH (див. таблицю).
- б) GBP/EUR bid ? / offer ?
GBP/USD (див. таблицю);
EUR/USD (див. таблицю).
- в) JPY/UAH bid ? / offer ?
USD/JPY (див. таблицю);
USD/UAH (див. таблицю).

Варіант	GBP/USD		USD/UAH		GBP/USD		EUR/USD		USD/JPY		USD/UAH	
	<i>bid</i>	<i>offer</i>	<i>bid</i>	<i>offer</i>	<i>bid</i>	<i>offer</i>	<i>bid</i>	<i>offer</i>	<i>bid</i>	<i>offer</i>	<i>bid</i>	<i>offer</i>
1	1,4935	1,4905	8,1245	8,1333	1,5255	1,5225	1,2515	1,2485	106,53	107,15	7,9689	7,9698
2	1,4769	1,4760	7,9816	7,9857	1,6254	1,6226	1,2413	1,2371	106,69	107,21	7,9966	7,9991
3	1,4876	1,4872	7,8968	7,8998	1,6242	1,6225	1,2547	1,2468	106,67	107,34	7,7737	7,7775
4	1,4945	1,4904	8,0246	8,1253	1,6558	1,6527	1,2543	1,2494	106,93	107,82	8,0222	8,0265
5	1,4768	1,4761	7,9795	7,9857	1,5247	1,5234	1,2576	1,2535	106,33	107,01	7,9987	7,9996
6	1,4877	1,4873	7,8968	7,8998	1,6228	1,6214	1,2393	1,2368	107,53	107,84	7,7759	7,7792
7	1,4955	1,4944	8,0246	8,1253	1,6258	1,6236	1,2627	1,2618	106,36	107,05	8,0245	8,0287
8	1,4758	1,4751	7,9795	7,9857	1,6514	1,6505	1,2527	1,2479	107,64	107,89	7,9867	7,9896
9	1,4867	1,4863	7,8968	7,8998	1,5367	1,5354	1,2525	1,2506	106,59	107,02	7,7954	7,7993
10	1,5955	1,5944	8,0145	8,0153	1,6348	1,6332	1,2368	1,2325	107,56	107,87	7,9816	7,9857
11	1,6758	1,6751	7,9786	7,9847	1,6265	1,6253	1,2645	1,2632	106,89	107,14	7,8968	7,8998
12	1,5867	1,5863	7,8952	7,8984	1,6514	1,6505	1,2457	1,2418	107,78	107,98	8,0246	8,1253
13	1,5946	1,5932	8,0263	8,0285	1,5328	1,5314	1,2735	1,2716	106,76	107,28	7,9795	7,9857
14	1,6767	1,6753	7,9795	7,9857	1,6364	1,6343	1,2588	1,2525	106,69	107,07	7,8968	7,8998
15	1,5854	1,5848	7,8952	7,8979	1,6252	1,6243	1,2535	1,2502	106,57	106,83	8,0246	8,1253
16	1,5846	1,5832	8,1163	8,1185	1,6534	1,6512	1,2827	1,2808	105,82	106,14	7,9795	7,9857
17	1,6967	1,6953	7,8835	7,8857	1,5488	1,5414	1,2786	1,2763	106,72	107,18	7,8968	7,8998
18	1,5554	1,5548	7,8911	7,8965	1,6264	1,6243	1,2554	1,2526	105,76	106,23	8,0145	8,0153
19	1,5873	1,5868	8,1172	8,1194	1,6152	1,6143	1,2587	1,2567	105,59	106,01	7,9786	7,9847
20	1,6913	1,6906	7,8866	7,8891	1,6734	1,6712	1,2843	1,2811	106,38	106,89	7,8952	7,8984

Задача №2.

Сума невиконаних контрактів по імпорту з Німеччини складає (див. таблицю) EUR. Американські імпортери отримують певну суму коштів після придбання девальвованої (ревальвованої) валюти.

Межі девальвації (ревальвації) – (див. таблицю).

Визначити:

а) суму прибутку/збитку;

б) процент девальвації (ревальвації);

в) процент вимушеної ревальвації (девальвації).

Варіант	Сума невиконаних контрактів по імпорту (GBP)	Межі девальвації (ревальвації)	Сума прибутку/збитку	Процент девальвації (ревальвації)	Процент вимушеної ревальвації (девальвації)
1	5000000	1,8994-1,6784			
2	7000000	1,8983-1,7781			
3	5500000	1,8894-1,8786			
4	4500000	1,7992-1,7785			
5	6800000	1,8995-1,6784			
6	7350000	1,8794-1,6788			
7	2400000	1,8994-1,6784			
8	3500000	1,8786-1,8773			
9	5500000	1,8958-1,6581			

10	7500000	1,8354-1,3687			
11	3500000	1,8526-1,7781			
12	1800000	1,8983-1,7887			
13	2400000	1,6994-1,6789			
14	8500000	1,7889-1,7881			
15	4600000	1,8353-1,7625			
16	5700000	1,7394-1,7765			
17	4000000	1,7493-1,7786			
18	4600000	1,6994-1,6874			
19	1200000	1,8927-1,6761			
20	9000000	1,7994-1,7283			

Література: основна - 3, 6,7, 8, 12, 16, 19, 20; додаткова – 3,4,8,19,26.

Практичне заняття № 2

Тема: Організаційні засади світового фінансового ринку. Міжнародний валютний ринок та валютні операції.

Мета: Вивчення міжнародного ринкового та неринкового механізму перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Набуття практичних навиків здійснення окремих різновидів конверсійних валютних операцій.

План

1. Міжнародний ринковий та неринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
2. Світові фінансові центри у глобальній фінансовій архітектурі.
3. Історія формування та еволюція функцій світових фінансових центрів економічно розвинутих країн та країн, що розвиваються.
4. Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення на світовому фінансовому ринку.
5. Поняття та класифікація валютних операцій. Валютна позиція банку та її різновиди.
6. Поточні валютні операції та особливості функціонування валютного спот-ринку.
7. Строковий валютний ринок та строкові валютні операції.
8. Арбітражні валютні операції.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення міжнародних потоків світових фінансових ресурсів.
2. Дайте характеристику основних світових фінансових центрів промислово розвинутих країн та країн, що розвиваються.
3. Значення та роль фінансових посередників. Дайте оцінку фінансового посередництва в Україні.

4. Дайте визначення поняття «валютні ринки», перелічіть їх типи та особливості на сучасному етапі.
5. Хто виступає учасниками валютного ринку?
6. Перелічіть основні способи платежу на валютному ринку.
7. Які види валютних операцій Вам відомі?
8. Здійсніть порівняльну характеристику ринків «спот» і «форвард».
9. Що таке валютні опціони та валютний арбітраж?
10. Які моделі валютного ринку Ви знаєте?

Практичні завдання

Задача №1.

Банк Америки бере позику в банку Англії під (див. таблицю) % річних, а потім конвертує GBP у USD під (див. таблицю) %. Термін операції (див. таблицю) рік. Курс „спот” 1GBP = (див. таблицю) USD.

Визначити:

- а) нижню (критичну) межу курсу при якій валютно–процентний арбітраж дасть прибуток;
- б) форвардну маржу.

Варіант	% за позикою в GBP	% за вкладом в USD	Термін операції	Курс «спот» GBP/ USD	Критична межа курсу	Форвардна маржа
1	11	10	1	1,6670		
2	12	11	1	1,6226		
3	13	12	1	1,6225		
4	15	13	1	1,6527		
5	16	15	1	1,5234		
6	17	16	1	1,6214		
7	18	17	1	1,6236		
8	12	18	1	1,6505		
9	15	12	1	1,5354		
10	16	15	1	1,6332		
11	11	10	1	1,6253		
12	12	11	1	1,6505		
13	13	12	1	1,5314		
14	15	13	1	1,6343		
15	16	15	1	1,6243		
16	17	16	1	1,6512		
17	18	17	1	1,5414		
18	12	18	1	1,6243		
19	15	12	1	1,6143		
20	16	15	1	1,6712		

Задача №2.

Італійська фірма потребує кредиту в розмірі 3000000 EUR . Відсоткові ставки у вітчизняному банку становлять 4 %. На фінансовому ринку можна отримати кредит у доларах США значно дешевше – 2,9 % річних. На момент отримання кредиту курс EUR/USD становив 1,2413. Термін позики – 1 рік 9 міс., сплата відсотків – наприкінці терміну дії договору.

Визначити:

1. Яку стратегію доцільніше вибрати фірмі, якщо:
    - а) курс EUR/USD залишиться незмінним;
    - б) курс EUR збільшиться на 7 пунктів.
  2. Які прибутки чи яких збитків зазнає італійська фірма в кожному випадку?
- Література: основна - 6,7,9,10,11,13,21;додаткова – 7,9,12,15,19,26,35,36.*

Теми для підготовки рефератів/доповідей (самостійна робота студентів)

№п/п	Тематика	Кількість годин
1	Роль валютно-фінансових та кредитних відносин в системі світогосподарських зв'язків.	2
2	Світова валютна система в контексті трансформації глобальної фінансової архітектури.	2
3	Особливості розвитку сучасної структури світового фінансового ринку.	3
4	Конкурентоспроможність світових фінансових центрів у посткризовий період.	2
5	Лондон, Нью-Йорк, Гонконг, Сінгапур як провідні фінансові центри світу.	3
6	Міжнародний ринок капіталів як невід'ємний елемент міжнародних фінансів.	3
7	Первинний та вторинний міжнародний ринок цінних паперів: структура, особливості, проблеми.	4
8	Ринок іноземних облігацій та єврооблігацій: стан та особливості функціонування.	3
9	Ринок українських міжнародних облігацій.	2
10	Динаміка та тенденції розвитку міжнародного валютного ринку.	4
11	Проблемні аспекти сучасного розвитку валютного ринку України.	2

12	Динаміка та структура міжнародного ринку похідних фінансових інструментів.	3
13	Роль міжнародного кредиту в розвитку світової економіки.	3
14	Міжнародний лізинг як альтернатива традиційного кредитування.	3
15	Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні.	3
16	Специфіка діяльності вітчизняних та іноземних банків на ринку факторингових послуг.	3
17	Форфейтинг в системі кредитування зовнішньоекономічної діяльності.	3
18	Зовнішня заборгованість зарубіжних країн: сучасний стан і ризики зростання.	3
19	Динаміка та ризики зростання зовнішнього державного боргу України.	2
20	Криза платіжного балансу України: фактори та способи попередження.	3
21	Вибір оптимальної форми міжнародних розрахунків в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.	2
22	Зарубіжний досвід управління фінансовими ризиками.	2
23	Інвестиційна діяльність ТНК.	2
24	Проблематика оподаткування в країнах ЄС.	3
25	Україна та Міжнародний валютний фонд: перспективи співпраці.	3
26	Стан та перспективи співробітництва України з групою Світового банку.	3
27	Національна валютна політика України на сучасному етапі.	3
	Разом	74

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів під час вивчення дисципліни «Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини» здійснюється за результатами різноманітних форм контролю (усне і письмове опитування на практичних заняттях, складання іспиту тощо). За результатами усного опитування та виконаних письмових робіт, студентам можуть бути виставлені оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка **«відмінно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- дає вірну, змістовну і вичерпну відповідь на поставлені питання, які передбачені робочою програмою;
- виявляє глибокі теоретичні знання, в тому числі здобуті самостійно, про сутність, роль та значення міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин та їх основних складових;
- логічно, чітко, послідовно, в повному обсязі викладає основні й допоміжні ідеї та думки, які були передбачені в поставлених питаннях;
- вільно володіє передбаченою термінологією та використовує її;
- володіє знаннями з суміжних дисциплін та вміло застосовує їх;
- виявляє розуміння актуальних проблем міжнародних фінансів в умовах нестабільного ринкового середовища;
- демонструє навички вмілого застосування вивченого теоретичного матеріалу в процесі вирішення практичних завдань.

Оцінка **«добре»** виставляється у випадку, коли студент:

- дає правильні, змістовні, але недостатньо вичерпні відповіді на поставлені питання (допускає незначні неточності, пропускає окремі пояснення тощо);
- здебільшого орієнтується в теоретичному матеріалі, що стосується питань функціонування міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин;
- загалом володіє термінологією, передбаченою робочою програмою дисципліни;
- виявляє вміння зіставляти, аналізувати, узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка **«задовільно»** виставляється у тому випадку, якщо студент:

- достатньою мірою володіє навчальним матеріалом, але ці знання не є системними;
- орієнтується та в основному розкриває сутність окремих понять дисципліни;

- переважно не володіє термінологією, передбаченою робочою програмою з цієї дисципліни;
- не вмiє аналізувати та узагальнювати досліджуваний матеріал, робити власні висновки.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється у тому випадку, якщо студент:

- навчальним матеріалом володіє на рівні ознайомлення, відтворює його фрагментарно;
- не дає відповідей на поставлені запитання;
- не розкриває сутності основних понять, які передбачені робочою програмою дисципліни;
- не володіє необхідною термінологією.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ЗАЛІК З ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ ТА КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ»**

1. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини як складова міжнародних економічних відносин.
2. Передумови виникнення, принципи розвитку та необхідність МВФКВ.
3. Міжнародні валютно-фінансові потоки, як зовнішня форма прояву МВФКВ.
4. Поняття валютних відносин і валютної системи. Види валютних систем.
5. Резервна валюта. Міжнародні резервні активи.
6. Еволюція валютної системи. Етапи розвитку валютної системи.
7. Котирування валют, їх види.
8. Конвертованість валют: суть та види.
9. Валютні курси. Котирування і конвертованість валют.
10. Поняття валютної політики, її цілі та елементи.
11. Загальні інструменти реалізації валютної політики.
12. Чинники, що впливають на формування валютного курсу.
13. Спеціальні інструменти проведення валютної політики.
14. Світовий фінансовий ринок: сутність та роль у системі міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу.
15. Структура світового фінансового ринку.
16. Поняття і структурні сегменти міжнародного фінансового ринку.
17. Міжнародний фінансовий ринок як складова світового фінансового ринку.
18. Сегментація міжнародного фінансового ринку.
19. Суб'єкти міжнародного фінансового ринку.
20. Характеристика інструментів світового фінансового ринку.
21. Євроринок (Євродолар), його особливості та механізм функціонування.
22. Сутність та передумови виникнення сучасних валютних ринків.
23. Суб'єкти, об'єкти та функції валютних ринків.
24. Поняття та класифікація валютних операцій.
25. Сутність та характеристика конверсійних валютних операцій.
26. Учасники міжнародного валютного ринку.
27. Поточні конверсійні операції.
28. Поточні валютні операції та особливості функціонування валютного спот-ринку.
29. Строковий валютний ринок та строкові валютні операції.
30. Форвардні та ф'ючерсні валютні операції: переваги, недоліки, відмінності.

31. Валютні ф'ючерси.
32. Валютний арбітраж.
33. Похідні фінансові інструменти: сутність та класифікація.
34. Міжнародні ринки похідних фінансових інструментів.
35. Міжнародні угоди з опціонами. Сутність та класифікація опціонів.
36. Міжнародний ринок форвардів. Типові умови форвардних контрактів.
37. Свопові угоди на міжнародному ринку похідних цінних паперів.
38. Процентні та валютні свопи: особливості та організаційні засади укладання.
39. Поняття та структурні сегменти міжнародного фондового ринку.
40. Структура й учасники міжнародного фондового ринку.
41. Міжнародний ринок акцій та його еволюція. Поняття іноземних акцій та євроакцій.
42. Світовий ринок золота: класифікація та особливості функціонування.
43. Міжнародна торгівля золотом. Ринки золота.
44. Економічний зміст та функції міжнародного кредиту.
45. Форми міжнародного кредиту.
46. Валютно-фінансові і платіжні умови міжнародного кредиту.
47. Процес організації факторингової операції.
48. Процес організації форфейтингової операції.
49. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
50. Структура платіжного балансу.
51. Принципи формування платіжного балансу.
52. Методи регулювання платіжного балансу.
53. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.
54. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
55. Документарні форми міжнародних розрахунків.
56. Поняття міжнародних розрахунків.
57. Акредитивна форма міжнародних розрахунків.
58. Інкасова форма міжнародних розрахунків.
59. Недокументарні форми міжнародних розрахунків.
60. Сутність валютних та кредитних ризиків.
61. Класифікація валютних ризиків.
62. Сучасні методи страхування валютного ризику.
63. Система захисних застережень.
64. Методи страхування кредитного ризику.
65. Менеджмент валютних і кредитних ризиків.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посібник / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька [заг. ред. М. І. Савлука]. — К. : КНЕУ, 2002. — 392 с.
2. Бойцун Н. Є. Міжнародні фінанси : навчальний посібник / Н. Є. Бойцун, Н. В. Стукало. — 2-ге видання. — К. : ВД «Професіонал», 2005. — 336 с.
3. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник / С.Я. Моринець. — 5-е вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 583 с.
4. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підручник / С.Я. Боринець. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2006. — 494 с.
5. Бутук О.І. Валютно-фінансові відносини: Навч. посіб. / О.І. Бутук. — К. : Знання, 2006. — 349 с.
6. Д'яконова І.І. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / [І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.] ; за ред. М. І. Макаренка та І. І. Д'яконової. - К. : ЦУЛ, 2013. - 548 с.
7. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси : навч. Посібник / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, М.І. Барановська. — Видання 4-те, перероб. та доп. — К. : Центр учбової літератури, 2011 — 286 с.
8. Луцишин З.О. Міжнародні валютно-фінансові відносини / З.О. Луцишин. — Тернопіль : Збруч, 1997. — 450 с.
9. Международный финансовый рынок : учеб. пособие / под ред. д-ра экон. наук, проф. В. А. Слепова, д-ра экон. наук, проф. Е. А. Звоновой. — М. : Магистр, 2009. — 543 с.
10. Михайлів З. В. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції : навч. посібник / З. В. Михайлів, З. П. Гаталяк, Н. І. Горбаль. — Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. — 244 с.
11. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Білоцерківець В. В. [та ін.] ; за ред. д-ра экон. наук, проф. А. О. Задої та д-ра экон. наук, проф. В. М. Тарасевича ; Дніпропетр. ун-т економіки та права. - Д. : Вид-во ДУЕП, 2010. - 339 с.
12. Козак Ю. Г. Міжнародна макроекономіка : навчальний посібник. Видання 3-тє, перероблене та доповнене / Ю. Г. Козак, Ю. М. Пахомов, Н. С. Логвінова [та інш.]. - К.: Центр навчальної літератури, 2011. — 364 с.
13. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : навч. посібник / К.Ф. Ковальчук, Д.Є. Козенков, Ю.Г. Момот. — К.: «Центр учбової літератури», 2013. — 150 с.
14. Міжнародні фінанси : [підручник] / За ред. О.І. Рогача. — К. : Либідь, 2003. — 784 с.

15. Мокій А. І. Міжнародні організації : навч. посіб. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець ; М-во освіти і науки України, Вищ. навч. закл. Укоопспілки, Львів. комерц. акад. - К. : Центр учб. л-ри, 2011. - 280 с.
16. Патица Н.І. Міжнародні валютно-кредитні відносини : навч. посіб. / Н.І. Патица. – К. : Знання, 2012. – 566 с.
17. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / О.С. Передрій. – 4-те вид.- К. : Знання, 2008.- 264 с.
18. Пікус Р. В. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. / Р. В. Пікус. – К. : Знання, 2010. – 598 с.
19. Румянцев А.П. Міжнародні фінансові відносини : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.П. Румянцев, В.Я. Голюк, О.Г. Тонких ; Мін-во освіти і науки України, Київ. екон. ін-т менеджменту. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 352 с.
20. Хомутенко В. П. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 474 с.
21. Шелудько В.М. Фінансовий ринок : підручник. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2008. — 535 с.

Додаткова:

1. Авагян Г. Л. Международные валютно-кредитные отношения : учебник / Г. Л. Авагян, Ю. Г. В. Вешкин. – М. : Магистр : ИНФРА-М, 2010. – 704 с.
2. Андреева Г. Сутність та особливості позабіржових похідних фінансових інструментів і їх вплив на ринкові ризики / Г. І. Андреева // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Т. 34. - С. 50-58.
3. Васенко В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / В. К. Васенко. – Київ : «Центр навчальної літератури», 2004. – 216 с.
4. Вахненко Т. Теоретичні засади валютного курсоутворення: концепції та моделі / Т. Вахненко // Економіка і прогнозування. – 2004. - №4. – С.21 – 30.
5. Вовк В. Я. Кредитування і контроль: Навч. посібник / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с.
6. Вовчак О. Д. Страхова справа : Підручник / О. Д. Вовчак. – К. : Знання, 2009. – 425 с.
7. Гришина Л. О. Україна та Міжнародний валютний фонд: перспективи співпраці / Л. О. Гришина // Сталій розвиток економіки. – 2012. - №3. – С. 26 – 29.
8. Дзюблюк О.В. Валютна політика : підручник / О.В. Дзюблюк. – К. : Знання, 2007. – 422 с.
9. Довідка щодо стану проектного портфеля МФО в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>.
10. Доліновська О. Я. Співпраця України з МВФ та перспективи розвитку

- економіки держави / О. Я. Доліновська // Ефективна економіка. – 2012. - №9.
11. Доліновська О. Я. Співробітництво Світового банку та України [Електронний ресурс] / О. Доліновська // – Режим доступу до статті : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/knp/2012_235/knp235_34-38.pdf.
  12. Еш С. М. Фінансовий ринок : Навч. посіб. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 528 с.
  13. Запухляк В. З. Проблеми та тенденції інвестиційної діяльності ТНК в ХХІ столітті / В. З. Запухляк // Інноваційна економіка. – 2012. - №7. – С. 243 – 245.
  14. Запухляк В. Оцінка ефективності залучення іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності / В. Запухляк // Ефективна економіка. – 2013. -№9.
  15. Квактун О.О. Перспективи розвитку світових фінансових центрів / О.О. Квактун, В.І. Дженкова // Економічний простір: Збірник наукових праць. – 2011. - №56/2.
  16. Колодізев О. М. Гроші і кредит : підручник / О. М. Колодізев, В. Ф. Колесніченко. - К. : Знання, 2010. - 615 с.
  17. Кончин В. Європейські країни з діагнозом фінансового дефолту: політичні та економічні вектори чи структурні реформи у реальному секторі / В. Кончин // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. - №1.
  18. Корнієнко А. А. Особливості залучення прямих іноземних інвестицій до України в умовах формування глобального економічного простору / А. Корнієнко, О. Малик // Ефективна економіка. – 2013. -№5.
  19. Круш П.В. Гроші та кредит : навчальний посібник / П. В. Круш. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 216 с.
  20. Македон В. В. Формат взаємодії транснаціональних корпорацій та реального сектора національної економіки України / В. В. Македон // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. - №1(5). – Том 1. – С. 250 – 258.
  21. Мельник П.В. Банківські системи зарубіжних країн : [навч. посібник] / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, О.Д. Гордей. – К. : Алерта, 2010. – 586 с.
  22. Мних А. М. До питань стратегічної діяльності держави в управлінні державним боргом / А. М. Мних // Агроінком. – 2010. - №10-12. – С. 57 – 59.
  23. Нікітіна Т. Транснаціональні корпорації як нові гравці на світовому ринку / Т. А. Нікітіна // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – Київ. – 2002. - №4. – С. 20 – 25.
  24. Основні факти про Європейський інвестиційний банк - [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nescu.org.ua/upl/Basic_facts_UKR_web.pdf.
  25. Проскура К. П. Зарубіжний досвід організації податкового адміністрування / К. П. Проскура // Економічний часопис ХХІ. – 2012.

- № 7 – 8.

26. Пруський О.С. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : навчально-методичний посібник / О.С. Пруський, А.М. Талейко. – Тернопіль : Вектор, 2009. – 356 с.
27. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
28. Співробітництво України з МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/>.
29. Супрович Г.О. Новий підхід до класифікації деривативів / Г.О. Супрович // Фінанси, облік і аудит. - 2011. - Вип. 18. - С. 354 – 360.
30. Теорія фінансів : підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов [та ін.] ; ред.: В. М. Федосов, С. І. Юрій. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 574 с.
31. Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу / І. Тофан // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. - № 1 – 2.
32. Чернишова Л. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні / Л. Чернишова, В. Сазонова // Бізнес Інформ. – 2013. - №2. – С. 87 – 90.
33. Шелудько В. Сучасні тенденції розвитку світового ринку деривативів / В. Шелудько, В. Вірченко // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. – 2014. - №10(163). – С. 81 – 87.
34. Шемет Т.С. Теорія і практика валютного курсу : Навч. посібник / За ред. О.І. Рогача. – К. : Либідь, 2006. – 360 с.
35. Штефоно А.П. Співпраця України з Міжнародним валютним фондом: реалії та перспективи [Електронний ресурс] / А.П. Штефоно // – Режим доступу до статті : http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68489.doc.htm.
36. Щербань О. Визначення структури сучасного міжнародного фінансового ринку / О. Щербань // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2013. - №2. – С. 64 – 68.